

**Акциски план за имплементација на Националната
стратегија за заштита и користење на кулурното
наследство за периодот 2026-2030 година**

Листа на кратенки:

БРО - Биро за развој на образованието

ЕУ - Европска Унија

ЗЗКН - Закон за заштита на културното наследство

ЗКО - Заштитно-конзерваторски основи

ДЗС - Дирекцијата за заштита и спасување

ИКОМ - Меѓународен совет на музеите

ИКОМОС - Меѓународен совет за споменици и локалитети

ИКРОМ - Меѓународен центар за изучување на заштитата и реставрацијата на културното наследство

ЛС - Локална самоуправа

МВР - Министерство за внатрешни работи

МЕ - Министерство за економија

МЖСПП - Министерство за животна средина и просторно планирање

МЗШВ - Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство

МИОА - Министерство за информатичко општество и администрација

МКТ - Министерство за култура и туризам

МЛС - Министерство за локална самоуправа

МНР - Министерство за надворешни работи

МОН - Министерство за образование и наука

МП - Министерство за правда

МТВ - Министерство за транспорт и врски

МФ - Министерство за финансии

НВО - Невладини организации

НКЦ - Национален конзерваторски центар

НУ - Национална установа

ОН - Обединети Нации

РСМ - Република Северна Македонија

СЕ - Совет на Европа

УЗКН - Управа за заштита на културното наследство

УНЕСКО - Организација на Обединетите Нации за образование, наука и култура

ЦУК - Центар за управување со кризи

Мерки	Активности	Водечки орган Други органи	Почетен датум (квартал)	Планиран рок за реализација (квартал)	Проценка на потребните средства во ден.	Извор на финансирање	Показател на резултат (поврзан со мерката / активноста)
ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТ 1: Ефикасност на системот за заштита на културното наследство.			ПОВРЗАНОСТ СО НАЦИОНАЛНАТА СТРАТЕГИЈА ЗА РАЗВОЈ: /				
ОПШТА ЦЕЛ 1. Унапредување на системот за заштита на културното наследство			Показател на ефект: Ефективна заштита на културното наследство согласно меѓународните стандарди.				
Посебна цел 1.1 Унапредување на правниот систем.			Показател на исход: Ефикасна законска регулатива компатибилна со меѓународните практики.				
М 1. Изработка на нова законска регулатива за заштита на културното наследство	A.1.1. Изработка на Закон за заштита на културното наследство, допрецизирање и уредување на законските одредби за користење на метал детектори и останата опрема за детекција (GPR и слично)	МКТ,УЗКН, установи за заштита на културното наследство и други експерти од дејноста.	I / 2026	IV / 2026	100.000	Буџет на РСМ, преку МКТ.	- Донесен и усвоен нов Закон за заштита на културното наследство, хармонизиран со друга сродна национална законска регулатива и меѓународни прописи. - Допрецизирани и уредени законски одредби за користење на метал детектори и останата опрема за детекција

Мерки	Активности	Водечки орган Други органи	Почетен датум (квартал)	Планиран рок за реализација (квартал)	Проценка на потребните средства во ден.	Извор на финансирање	Показател на резултат (поврзан со мерката / активноста)
	A.1.2. Изработка на подзаконски акти (правилници) произлезени од ЗЗКН.	МКТ,УЗКН, установи за заштита на културното наследство и други експерти од дејноста..	I / 2027	IV / 2027	200.000	Буџет на РСМ, преку МКТ.	- Донесени подзаконски акти.
	A.1.3. Изработка на протоколи, прирачници, тарифници, формулари за организирање и следење на работата во установите за заштита.	МКТ,УЗКН, установи за заштита на културното наследство, МАНУ, НВО од дејноста.	I / 2027	IV / 2027	100.000	Буџет на РСМ, преку МКТ.	- Изработени формулари, прирачници и тарифници.
М 2. Воведување на меѓународни стандарди во заштитата на културното наследство	A.2.1. Донесување на закон за ратификација на Конвенцијата на УНЕСКО за заштита на подводното културно наследство (Париз, 2001).	МНР и МКТ.	II / 2026	IV / 2026	Не предизвикува дополнителни фискални импликации.	Не предизвикува дополнителни фискални импликации.	- Ратификувана Конвенцијата за заштита на подводното културно наследство.
	A.2.2. Имплементација на ратификуваните меѓународни договори и конвенции како дел од внатрешниот правен поредок.	МКТ, УЗКН, НВО од дејноста.	континуирано	континуирано	Не предизвикува дополнителни фискални импликации.	Не предизвикува дополнителни фискални импликации.	- Вградени конвенции во националната правна рамка. - Реализирани информативни сесии за промоција на меѓународните договори и конвенции и задолжителните обврски кои произлегуваат од нив. - Доставени годишни / периодични извештаи за степенот на имплементација на ратификуваните меѓународни договори и конвенции.

Мерки	Активности	Водечки орган Други органи	Почетен датум (квартал)	Планиран рок за реализација (квартал)	Проценка на потребните средства во ден.	Извор на финансирање	Показател на резултат (поврзан со мерката / активноста)
М 3. Создавање поволен амбиент за остварување на заштитата на културното наследство.	А.3.1. Доставување на иницијативи за изменување на закони кои имаат допирни надлежности со заштитата на културното наследство, со цел за обезбедување на соодветен и интегриран третман на културното наследство во Закон за просторно и урбанистичко планирање, Закон за градење, Закон за земјоделство и рурален развој, програмирано и функционално систематизирање на работните места, опфатеност на работните места кои се специфични за заштитата на културното наследство во Фраскатиевата класификација и во Националната класификација на дејности.	МКТ, УЗКН, установи за заштита на културното наследство во соработка со надлежните институции.	I / 2027	III / 2027	Не предизвикува дополнителни фискални импликации.	Не предизвикува дополнителни фискални импликации.	- Изработени и доставени иницијативи. - Организирани состаноци со претставници од надлежните министерства во насока на предложените измени. - Остварена меѓусекторска соработка со цел обезбедување компатибилност помеѓу законските прописи и со тоа создавање на остварливи правни механизми за заштита.
М 4. Даночни олеснувања во заштитата на културното наследство.	А.4.1 Иницијатива за изменување на Законот за донации и спонзорства.	МКТ, МФ.	I / 2026	IV / 2026	Не предизвикува дополнителни фискални импликации.	Не предизвикува дополнителни фискални импликации.	- Реализирани поголем број на спонзорства и донации во заштитата.
	А.4.2 Иницијатива за изменување на Законот за игри на среќа.	МКТ, МФ.	I / 2026	IV / 2026	Не предизвикува дополнителни фискални импликации.	Не предизвикува дополнителни фискални импликации.	- Создаден правен основ за финансирање на заштитата од приредувачите на игрите на среќа.

Мерки	Активности	Водечки орган Други органи	Почетен датум (квартал)	Планиран рок за реализација (квартал)	Проценка на потребните средства во ден.	Извор на финансирање	Показател на резултат (поврзан со мерката / активноста)
Посебна цел 1.2 Реформи во организациската поставеност на установите за заштита.			Показател на исход: Функционални установи за заштита на културното наследство				
М 1. Зголемена ефикасност на системот на административно и стручно работење.	A.1.1 Нова организациска поставеност на институциите од областа на заштитата на културното наследство	МКТ, УЗКН,	I / 2026	IV / 2027	Фискалните импликации дополнитено ќе бидат утврдени во зависност од потребите и начинот на регулирање на организационата поставеност.	Буџет на РСМ преку МКТ.	- Изработена функционална анализа за нов модел на работата на УЗКН, МКТ и установите за заштита. - Намалени административни трошоци.
	A.1.2 Унапредување на институционалниот систем за заштита на културното наследство.	МКТ, УЗКН, установи за заштита на културното наследство, ИТ сектор.	II / 2026	IV / 2028	Фискалните импликации дополнитено ќе бидат утврдени во зависност од потребите и начинот на регулирање на организационата поставеност на заштитата на културното наследство со новиот Закон за заштита на културното наследство	Буџет на РСМ преку МКТ.	- Имплементиран нов систем на интегрирано функционирање на мрежата на установи за заштита на културното наследство, со дефинирани начини за меѓусебна комуникација. - Воспоставен централен електронски систем за комуникација и размена на податоци кој ќе го поедностави административното работење на сите институции, ќе го скрати времето на реализација и ќе ги намали трошоците за административно работење, печатење и препечатување, копирање, достава на извештаи и сл.

Мерки	Активности	Водечки орган Други органи	Почетен датум (квартал)	Планиран рок за реализација (квартал)	Проценка на потребните средства во ден.	Извор на финансирање	Показател на резултат (поврзан со мерката / активноста)
	A1.3 Реорганизација на заводите за заштита на спомениците на културата согласно Член 178 од ЗЗКН	МКТ, Заводи за заштита на културното	II / 2026	IV / 2026	Фискалните импликации дополнитено ќе бидат утврдени	Буџет на РСМ преку МКТ.	- Спроведена реорганизација на 5 заводи за заштита на спомениците на културата
	A.1.4 Изменување (реорганизација) на систематизациите на работни места во установите за заштита на културното наследство, заради подобрување на ефикасноста во заштитата на културното наследство.	МКТ, МИОА и установи за заштита на културното наследство.	I / 2027	I / 2030	Не предизвикува дополнителни фискални импликации.	Не предизвикува дополнителни фискални импликации.	- Систематизирање работни места согласно надлежноста на установите. - Пропишано нивото на образование и стручни квалификации за секое работно место одделно. - Рационализација на кадарот кој не е неопходен за остварување на дејноста на установата по пат на распоредување преку мобилност.

Мерки	Активности	Водечки орган Други органи	Почетен датум (квартал)	Планиран рок за реализација (квартал)	Проценка на потребните средства во ден.	Извор на финансирање	Показател на резултат (поврзан со мерката / активноста)
	A.1.5 Подобрување на просторните и техничките услови за работа во националните установи за заштита на културното наследство.	МКТ, УЗКН, установи за заштита на културното наследство.	I / 2026	I / 2030	Во зависност од доставените проектни програми.	Буџет на РСМ преку МКТ, меѓународни извори и донации.	<ul style="list-style-type: none"> - Обезбедени просторни и технички услови во надлежните институции за заштита на културното наследство според меѓународни стандарди за спроведување активности специфични за одредени видови добра. - Набавени современи технички средства и помагала за чување, документирање, истражување и увид во состојбата на културното наследство. - Осовременети конзерваторски лаборатории за непосредна заштита на културното наследство. - Обезбедени просторни и технички услови за фотодокументирање на движно културно наследство. - Набавка на теренски и транспортни возила за институциите, според потребите.
Поседна цел 1.3 Унапредување на заштитата, негување и презентација на културно наследство и планирање на заштитни мерки и конзерваторски активности според видот на културното наследство			Показател на исход: Извршени заштитни мерки на културното наследство согласно утврдената состојба				

Мерки	Активности	Водечки орган Други органи	Почетен датум (квартал)	Планиран рок за реализација (квартал)	Проценка на потребните средства во ден.	Извор на финансирање	Показател на резултат (поврзан со мерката / активноста)
М 1. Унапредување на заштитата на недвижното културно наследство.	A.1.1. Засилено вршење на увиди во состојбата на недвижното културно наследство и донесување на план за непосредна заштита на недвижно културно наследство според приоритет.	МКТ, УЗКН, во соработка со установите за заштита на културното наследство.	Континуирано	континуирано	Фискалните импликации дополнително ќе бидат утврдени на годишно ниво одделно за секоја установа во зависност од обемот на потребите и територијалната надлежност.	Буџет на РСМ преку МКТ.	<ul style="list-style-type: none"> - Навремено констатирана состојба на културното наследство како основ за преземање на натамошни заштитни активности. - Имплементиран систем за континуирано дигитално следење на состојбите на културното наследство со современи технички средства на селектирани споменици. - Набавка на соодветна опрема за дигитално следење и други потребна техничка опрема. - Дефинирана приоритетна листа на културни добра за конзерваторски интервенции. - Приоритетно финансирање на културно наследство во опасност. - Ажурирање на податоците за основната заштитна евиденција.

Мерки	Активности	Водечки орган Други органи	Почетен датум (квартал)	Планиран рок за реализација (квартал)	Проценка на потребните средства во ден.	Извор на финансирање	Показател на резултат (поврзан со мерката / активноста)
	<p>A.1.2. Интензивирање и унапредување на постапките и процесот на валоризација и ревалоризација на недвижното културното наследство и на претпоставено културно наследство.</p>	<p>МКТ, УЗКН, НУ НКЦ-Скопје, во соработка со установите за заштита на културното наследство.</p>	<p>Континуирано</p>	<p>Континуирано</p>	<p>500.000</p>	<p>Буџет на РСМ преку МКТ.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Донесена годишна програма за валоризација и ревалоризација на недвижно културно наследство и на претпоставено културно наследство. - Донесување на приоритетана листа од експертско тело за заштита и конзервација на недвижното културно наследство. - Спроведени најмалку 2 обуки за валоризација и ревалоризација на недвижните културни добра - Изработени најмалку 20 елаборати за валоризација / ревалоризација на недвижно културно наследство и на археолошки локалитети на годишно ниво по надлежна установа. - Зголемен број на регистрирани и валоризирани недвижни добра и археолошки локалитети. -Склучен меморандум за соработка со Агенцијата за катастар на недвижности за навремено и без надомест обезбедување на имотни литови за потребите на јавните установи за заштита.

Мерки	Активности	Водечки орган Други органи	Почетен датум (квартал)	Планиран рок за реализација (квартал)	Проценка на потребните средства во ден.	Извор на финансирање	Показател на резултат (поврзан со мерката / активноста)
	A.1.3 Законско прецизирање со кои заштитните археолошки истражувања ги вршат институциите што имаат вршење истражувачка дејност.	МКТ, установи за заштита на културното наследство	I / 2026	III / 2026	Не предизвикува дополнителни фискални импликации.	Не предизвикува дополнителни фискални импликации.	- Законско прецизирање со кои заштитните археолошки истражувања ги вршат институциите што имаат вршење истражувачка дејност.
	A.1.4 Заштита и развој на културните предели.	МКТ, УЗКН, МЖСПП, установи за заштита на културното наследство.	I / 2027	I / 2029	600.000	Буџет на РСМ преку МКТ и МЖСПП.	- Изработена и усвоена стратегија и оперативен план за меѓуресорска соработка за идентификација, валоризација и развој на културниот предел.
	A.1.5 Впишување на добра на Листата на светско културно наследство на УНЕСКО.	МКТ, УЗКН, установи за заштита на културното наследство.	I / 2026	I / 2030	400.000	Буџет на РСМ преку МКТ, меѓународни средства / фондови.	- Впишани најмалку недвижни 2 добра на Тентативната листа на светско наследство на УНЕСКО. - Спроведување обуки за експерти за изработка на апликации / досиеја за номинација на добра на Листите на УНЕСКО.
M 2. Унапредување на заштитата	A.2.1 Валоризација и ревалоризација на постојните музејски збирки, аудиовизуелни, библиотечни и фонотечни добра.	МКТ, УЗКН, Установи за заштита на движно културно	Континуирано	Континуирано	400.000	Буџет на РСМ преку МКТ.	- Донесени годишни програми за валоризација и ревалоризација на постојните музејски збирки, аудиовизуелни, библиотечни и фонотечни добра.

Мерки	Активности	Водечки орган Други органи	Почетен датум (квартал)	Планиран рок за реализација (квартал)	Проценка на потребните средства во ден.	Извор на финансирање	Показател на резултат (поврзан со мерката / активноста)
на движното културно наследство		наследство.	Континуирано	Континуирано		Буџет на РСМ преку МКТ.	- Спроведени најмалку 2 обуки за валоризација и ревалоризација на движните културни добра - Изработени елаборати за валоризација / ревалоризација на збирки на годишно ниво.
	А.2.2 Осовременување на депоата и изложбените простори на установите од заштитата, согласно потребите	МКТ и установи за заштита на движно културно наследство.	III / 2026	I / 2030	Во зависност од проектната документација.	Буџет на РСМ преку МКТ и други извори од национални и меѓународни фондови.	- Осовременети и соодветно опремени најмалку 3 (три) депоа според утврдени стандарди за чување и ракување со движно културно наследство. - Функционално дизајнирани и опремени изложбени простори за соодветна презентација на различните видови предмети.
	А.2.3 Организација на соодветен простор и техничко-безбедносни услови за презентација на збирки на икони и други предмети од сакрален карактер во надлежните установи	МКТ, МПЦ-ОА, УЗКН, установи за заштита на културното наследство, иматели на добрата.	I / 2026	I / 2030	Во зависност од проектната документација.	Буџет на РСМ преку МКТ, донации и партиципација на иматели.	- Осовремен простор и концепција на збирката на икони во НУ Музеј на РСМ. - Обезбедени услови за чување и презентација на икони и други предмети од сакрален карактер во музеите и другите иматели на добра од овој вид. - Обезбедувања на соодветен простор за најмалку една збирка на икони и други предмети од сакрален карактер кои се наоѓаат несоодветно чувани и презентирани во храмови, манастири и на друг простор.

Мерки	Активности	Водечки орган Други органи	Почетен датум (квартал)	Планиран рок за реализација (квартал)	Проценка на потребните средства во ден.	Извор на финансирање	Показател на резултат (поврзан со мерката / активноста)
	A.2.4 Ревитализација за ревитализација на лапидариумот во Куршумли Ан.	МКТ, УЗКН, НУ Археолошки Музеј на РСМ.	I / 2027	I / 2029	3.000.000	Буџет на РСМ преку МКТ.	- Реставрација и опремување на изложбениот простор во Куршумли Ан. - Презентирана најстарата и најбогатата музејска збирка на камени споменици во РСМ.
	A.2.5 Уредување на соодветни простори за презентација на камени споменици / лапидариуми, според фондот и можностите / потребите.	МКТ, установи за заштита на културното наследство.	I / 2027	I / 2029	Во зависност од проектната документација.	Буџет на РСМ преку МКТ.	- Уредување на најмалку 2 соодветни простори / лапидариуми.
	A.2.6 Унифицирање на системот за водење на евиденција и воведување на стандарди за дигитализација (дигитизација) на документација на движните добра.	УЗКН, установи за заштита на културното наследство.	III / 2026	III / 2029	Во зависност од проектната документација.	Буџет на РСМ преку МКТ.	- Ставање во функција и унапредување на унифицирано сотверско решение за евиденција и воведување на стандарди за дигитализација (дигитизација) на документација на движните добра. - Техничко опремување и обука на институциите за водење на евиденција и дигитализација (дигитизација) на документација на движните добра.

Мерки	Активности	Водечки орган Други органи	Почетен датум (квартал)	Планиран рок за реализација (квартал)	Проценка на потребните средства во ден.	Извор на финансирање	Показател на резултат (поврзан со мерката / активноста)
	А.2.7 Вклучување на приватните збирки во системот на заштита на движното културно наследство.	МКТ, УЗКН, установи за заштита на движно културно наследство, приватни лица / колекционери.	I / 2027	I / 2030	600.000 ден	Буџет на РСМ преку МКТ.	- Извршена валоризација (заштита) и ревалоризација на приватни збирки со утврден заштитен режим. - Организирање на најмалку 2 јавни изложби, придружени со каталог, во јавните културни установи на добрата од приватните збирки.
	А.2.8 Измена на законските и подзаконските акти со цел на поедноставување и укинувања на дел од административните постапки во Член 87 од ЗЗКН .	МКТ, установи за заштита на движно културно наследство.	I / 2026	III / 2026	Не предизвикува дополнителни фискални импликации.	Не предизвикува дополнителни фискални импликации.	- Измена на законските и подзаконските акти во Член 87 од ЗЗКН. - Значително намелени административни постапки за конзервација на движното културно наследство.
	А.2.9 Обновување на фондовите за откуп на движни културни добра.	МКТ, установи за заштита на движно културно наследство.	I / 2027	континуирано	Согласно проценетата вредност на понудените добра.	Буџет на РСМ преку МКТ.	- Фонд за откуп на движни културни добра. - Збогување на постојните збирки. - Спречување на илегална трговија со артефакти и заштита на државното културното наследство
	А.2.10 Реконструирање и санирање на постоечките депоа и изградба на ново депо за централниот дел на Државниот архив.	Влада на РСМ, Државен архив.	I / 2027	континуирано	Согласно проценетата вредност на основните проекти.	Буџет на РСМ.	- Реконструкција и саницијана постоечките депоа.

Мерки	Активности	Водечки орган Други органи	Почетен датум (квартал)	Планиран рок за реализација (квартал)	Проценка на потребните средства во ден.	Извор на финансирање	Показател на резултат (поврзан со мерката / активноста)
МЗ. Негување и презентација на нематеријалното културно наследство.	А.3.1 Валоризација и ревалоризација на нематеријални културни добра.	МКТ, УЗКН, овластени субјекти за заштита на нематеријално културно наследство, носители на одредени видови нематеријално културно наследство.	I / 2027	I / 2030	500.000	Буџет на РСМ преку МКТ.	- Изготвени најмалку 15 елаборати за валоризација / ревалоризација на културни добра.
			I / 2027	I / 2028			- Спроведени најмалку 2 обуки за валоризација на нематеријални културни добра за експерти и носители на нематеријалното културно наследство.
			I / 2027	I / 2028			- Спроведена најмалку 1 обука за експерти за изработка на апликации / досиеја за номинација на нематеријални добра на листите на УНЕСКО.

Мерки	Активности	Водечки орган Други органи	Почетен датум (квартал)	Планиран рок за реализација (квартал)	Проценка на потребните средства во ден.	Извор на финансирање	Показател на резултат (поврзан со мерката / активноста)
	А.3.2 Реализација на програми за негување, документирање, меморирање и популаризација на нематеријалното културно наследство.	МКТ, УЗКН, овластени субјекти, експерти.	I / 2026	I / 2030	500.000	Буџет на РСМ преку МКТ.	<ul style="list-style-type: none"> - Донесени конкретни програми за ревитализација на елементи на нематеријалното наследство кои се во опасност од исчезнување, со анализа за можностите за нивна рехабилитација и натамошно практикување. - Склучени договори за поддршка на активностата и мотивација на носителите на добра од категоријата особено значење. - Изготвени и реализирани програми (едукативни работилници и сл.) особено за младата популација во функција на популаризација на нематеријалното културно наследство. - Обезбедени посебни стимулативни мерки за ревитализација и унапредување на состојбата на традиционалните занаетчиски дејности.

Мерки	Активности	Водечки орган Други органи	Почетен датум (квартал)	Планиран рок за реализација (квартал)	Проценка на потребните средства во ден.	Извор на финансирање	Показател на резултат (поврзан со мерката / активноста)
	А.3.3 Поддршка на манифестации за популаризација на елементи од нематеријалното културно наследство кои изворно сè уште се практикуваат во одредени средини и / или од страна на заедници, групи и поединци.	МКТ, УЗКН, носители на одреден вид нематеријални добра, овластени субјекти (експерти).	I / 2026	I / 2030	2.000.000	Буџет на РСМ преку МКТ, со партиципација од буџетот на ЛС.	- Донесени програми за популаризација на изворни елементи кои сè уште се практикуваат (живо наследство) и нивна презентација во електронска форма и изведба. - Организација на најмалку 10 научни конференции, трибини, работилници, изложби и сл. За популаризација на нематеријалното културно наследство. - Зголемена продукција на печатени материјали за популаризација на нематеријалното културно наследство.
Посебна цел 1.4 Финансирање на заштитата на културното наследство.			Показател на исход: Програмирано спроведување на сите фази од заштитата на културното наследство				
М 1. Програмирано финансирање на заштитата согласно	А.1.1 Изработка на План за приоритетно финансирање на заштитата на културното наследство за период од 5 години.	МКТ во соработка со УЗКН, установи за заштита на културното наследство и други правни и физички лица.	I / 2026	II / 2030	Во зависност од утврдените приоритети	Буџет на РСМ преку МКТ.	- Донесен План за приоритетно финансирање на заштитата на културното наследство за период од 5 години. - Финансирани и реализирани приоритети за заштита на културното наследство согласно Планот.

Мерки	Активности	Водечки орган Други органи	Почетен датум (квартал)	Планиран рок за реализација (квартал)	Проценка на потребните средства во ден.	Извор на финансирање	Показател на резултат (поврзан со мерката / активноста)
утврдени приоритет и дефиниран и долгорочн и проекти за заштита.	A.1.2 Планирање и реализирање на повеќегодишните проекти.	МКТ, установи за заштита на културното наследство.	I / 2027	континуирано	Во зависност планираните проекти	Буџет на РСМ преку МКТ.	- Реализирани повеќегодишни проекти.
	A.1.3 Усогласување на годишна програма според утврдени приоритети на сите установи надлежни за заштита на културното наследство.	МКТ во соработка со УЗКН, установи за заштита на културното наследство и други правни и физички лица.	I / 2027	континуирано	Нема буџетски импликации.	Буџет на РСМ преку МКТ.	- Усогласена годишна програма според утврдени приоритети на сите установи надлежни за заштита на културното наследство.
	A.1.4 Зголемување на платите во УЗКН.	МК, УЗКН, МФ,	II / 2026	I / 2027	Нема буџетски импликации.	Буџет на РСМ преку МКТ.	- Измена на ЗЗКН. - Зголемени плати во УЗКН.
	A.1.5 Промена на рокот за поднесување на апликации, од Националните институции, за финансирање на проекти од национален интерес, во четвртото тримесечје од годината.	МК	I / 2026	III / 2026	Нема буџетски импликации.	Буџет на РСМ преку МКТ.	- Во Законот за културата променет рок за поднесување на апликации, од Националните институции, за финансирање на проекти од национален интерес, во четвртото тримесечје од годината.
	A.1.6 Даночно ослободување на општествено одговорни компании кои би инвестирале во заштитата на културното наследство.	МКТ, МФ, Стопанска комора	I / 2027	Континуирано	Нема буџетски импликации.	Не предизвикува дополнителни фискални импликации.	- Зголемени финансиски средства во МКТ за проекти за заштита на културното наследство. - Зголемена јавна свест за заштитата на културното наследство

Мерки	Активности	Водечки орган Други органи	Почетен датум (квартал)	Планиран рок за реализација (квартал)	Проценка на потребните средства во ден.	Извор на финансирање	Показател на резултат (поврзан со мерката / активноста)
Посебна цел 1.5 Ефективно управување со културното наследство.			Показател на исход: Одржливо користење на културното наследство.				
М 1. Развој на нови модели на управување со културното наследство.	A.1.1 Изработка на планови за управување со споменички целини и друг вид на недвижно културно наследство.	МКТ, УЗКН, установи за заштита на културното наследство.	I / 2026	I / 2030	400.000	Буџет на РСМ преку МКТ, со партиципација од буџетот на ЛС.	- Изработени и усвоени Планови за управување за сите прогласени споменички целини и други видови на недвижно културно наследство.
М 2. Промовирање на јавно-приватно партнерство во користењето на културното наследство и	A.2.1 Организација на форуми и работилници за промоција на потенцијалот и капацитетот на културното наследство за економски развој.	МКТ, УЗКН, МЕ, Стопанска комора, НВО.	I / 2026	I / 2030	300.000	Буџет на РСМ преку МКТ и МЕ.	- Реализирано најмалку по 1 (едно) јавно-приватно партнерство на годишно ниво.

Мерки	Активности	Водечки орган Други органи	Почетен датум (квартал)	Планиран рок за реализација (квартал)	Проценка на потребните средства во ден.	Извор на финансирање	Показател на резултат (поврзан со мерката / активноста)
финансирањето на одредени активности за негова заштита.							
Посебна цел 1.6 Јакнење на капацитетите на стручните служби.			Показател на исход: Екипирани и ефикасни служби за вршење на заштитата на културното наследство				
М 1. Ефективни и ефикасни институци	А.1.1 Пополнување на работни места и навремено вработување на потребниот стручен кадар според прецизно утврдени вредносни критериуми.	МКТ, МФ, МИОА установи за заштита на културното наследство.	I / 2027	I / 2030	Во зависност од бројот на вработени	Буџет на РСМ преку МКТ.	- Вработувањето на стручниот кадар во установите од заштитата на културното наследство да биде зголемен за најмалку 15%.

Мерки	Активности	Водечки орган Други органи	Почетен датум (квартал)	Планиран рок за реализација (квартал)	Проценка на потребните средства во ден.	Извор на финансирање	Показател на резултат (поврзан со мерката / активноста)
и кои ќе овозможат стручна и соодветна заштита на културното наследство	A.1.2 Организација / учество на специјализирани обуки во заштитно-конзерваторската дејност.	МКТ, УЗКН, национални и меѓународни институции и организации за заштита на културното наследство, Високообразовни и установи и научно-истражувачки институции, стручни лица и експерти / предавачи.	континуирано	континуирано	2.000.000	Буџет на РСМ преку МКТ, меѓународни извори.	- Заштита на културното наследство по современи и меѓународно прифатени протектолошки стандарди - Организирани / реализирани специјализирани обуки / тематски курсеви за непосредна заштита (конзервација и реставрација) на културното наследство, најмалку по 5 на годишно ниво - Зголемен број на обучен стручен кадар од соодветна специјалност.

Мерки	Активности	Водечки орган Други органи	Почетен датум (квартал)	Планиран рок за реализација (квартал)	Проценка на потребните средства во ден.	Извор на финансирање	Показател на резултат (поврзан со мерката / активноста)
	A.1.3 Развивање на студиски програми на трите циклуси на високото образование за заштита, управување и презентација на културното наследство.	МКТ во координација со МОН, БРО, државни и приватни универзитети.	I / 2026	I / 2030	Во зависност од донесените програми	Буџет на РСМ преку МОН и МКТ.	<ul style="list-style-type: none"> - Донесени програми за континуирано интердисциплинарно образование и усовршување на постоечкиот кадар во заштитната и музејската дејност во високо-образовните установи (Филозофски факултет, Архитектонски факултет, ПМФ, Факултет за ликовни уметности и др.). - Реализирани научно-истражувачки проекти во служба на едукација за заштитата на културното наследство. - Воведена практична обука на студентите (преку востановување на студентски / специјалистички практики во и преку конзерваторските центри, музеите и други субјекти за заштита на културното наследство).
Посебна цел 1.7 Документација, дигитализација и Национален информативен систем.			Показател на исход: Достапност до културното наследство				
М 1. Функционален и современ Национален	A.1.1 Операционализација и осовременување на Националниот информативен систем за културно наследство (НИСКН).	УЗКН, МКТ, установи за заштита на културното наследство.	I / 2027	I / 2030	6.000.000	Буџет на РСМ преку МКТ.	- Изработка на софтверско решение со интегрирање на постоечкиот систем со јавно достапен GIS портал за воспоставење на функционален НИСКН
			континуирано	континуирано			- Реализирани обуки за корисниците на системот.

Мерки	Активности	Водечки орган Други органи	Почетен датум (квартал)	Планиран рок за реализација (квартал)	Проценка на потребните средства во ден.	Извор на финансирање	Показател на резултат (поврзан со мерката / активноста)
информативен систем за културното наследство	A.1.2 Техничко опремување на институциите со цел поефикасно внесување на податоци во НИСКН.	МКТ, УЗКН, установи за заштита на културното наследство.	I / 2027	I / 2028	1.000.000	Буџет на РСМ преку МКТ и донации, меѓународна помош.	- Набавена потребната ИТ опрема. - Вмрежени институции во национална ИТ мрежа (НИСКН).
	A.1.3 Јакнење и развивање на капацитетот на институциите во процесот на документација и дигитализација на културното наследство.	УЗКН, установи за заштита на културното наследство.	I / 2027	I / 2030	Во зависност од проектната програма.	Буџет на РСМ преку МКТ.	- Зајакнат кадровскиот потенцијал во институциите за професионална и стручна обработка на документацијата со нови вработувања и / или обука на постојниот кадар.
	A.1.4 Дефинирање на стандарди за дигитализација (дигитализација) на постоечката аналогна документација	МКТ, УЗКН, установи за заштита на културното наследство.	III / 2026	IV / 2026	Не предизвикува дополнителни фискални импликации.	Не предизвикува дополнителни фискални импликации.	- Изработка на упатство со дефинирани стандарди за дигитализација (дигитализација) на постоечката аналогна документација
	A.1.5 Изработка на софтверско решение за дигитализирање на процесите и мрежно поврзување на институциите за заштита на културното наследство	МКТ, УЗКН, установи за заштита на културното наследство.	I / 2027	I / 2029	7.000.000	Буџет на РСМ преку МКТ.	- Измена и дополнување на законските и подзаконските акти - Активирање на функционално софтверско решение за дигитализирање на процесите и мрежно поврзување на институциите за заштита на културното наследство

Мерки	Активности	Водечки орган Други органи	Почетен датум (квартал)	Планиран рок за реализација (квартал)	Проценка на потребните средства во ден.	Извор на финансирање	Показател на резултат (поврзан со мерката / активноста)
Посебна цел 1.8							
Заштита на културното наследство од незаконски дејствија и управување со ризици во случај на вооружен судир, природни непогоди и техничко-технолошки катастрофи			Показател на исход: Намален ризик од незаконски дејствија и други непогоди.				
М 1. Намалување на ризиците од незаконски дејствија против културното наследство.	A.1.1 Вработување на постојана чуварска служба во музејските установи.	МКТ,МФ, МИОА, музејски установи.	I / 2027	I / 2029	Не предизвикува дополнителни фискални импликации.	Буџет на РСМ преку МКТ.	- Вработување на сопствено обезбедување.
	A.1.2. Поставување на системи за видео-надзор и алармни системи во институциите / локалитетите / музеите и другите добра под заштита.	МКТ,МФ, УЗКН, музејски установи	I / 2027	I / 2029	5.000.000	Буџет на РСМ преку МКТ, сопствени средства на установите, сопствени средства на имателите	- Унапреден систем за обезбедување на институциите / локалитетите / музеите и другите добра под заштита.
	A.1. 3 Донесување национален акционен план за превенција на криминалитетот против културното наследство.	МКТ,МВР, царински служби, УЗКН, установи за заштита на културното наследство, МАНУ, НВО од дејноста	I / 2026	I / 2027	50.000	Буџет на РСМ преку МКТ, МВР, Царинска управа.	-Воспоставени јасно дефинирани правила за меѓуинституционална и меѓусекторска соработка за заштита на културното наследство од незаконски дејствија и управување со ризици. -Донесен национален акционен план за превенција на криминалитетот против културното наследство.

Мерки	Активности	Водечки орган Други органи	Почетен датум (квартал)	Планиран рок за реализација (квартал)	Проценка на потребните средства во ден.	Извор на финансирање	Показател на резултат (поврзан со мерката / активноста)
	A.1.4. Обуки и ефикасно поврзување помеѓу УЗКН и претставници од МВР и царинските служби за спречување на нелегално изнесување на културното наследство.	МКТ,МВР, царински служби, УЗКН, установи за заштита на културното наследство, НВО од дејноста.	I / 2026	I / 2027	Не предизвикува дополнителни фискални импликации.	Нема буџетски импликации.	-Воспоставени јасно дефинирани правила и протоколи за меѓуинституционална и меѓусекторска соработка за заштита на културното наследство од незаконски дејствија и управување со ризици. - Извршени обуки за спречување на нелегално изнесување на културното наследство - Изработена Програма / Протокол за меѓуинституционална соработка и обврска за навремено известување за сомнителни состојби и недозволен активности, ископувања и др. нелегални дејствија.
	A.1.5. Формирање на координативно тело одговорно за управување со ризици во случај на вооружен судир и природни непогоди.	МКТ,МВР, царински служби, УЗКН, установи за заштита на културното наследство, ЦУК, ДЗС, НВО од дејноста.	I / 2026	I / 2027	Не предизвикува финансиски импликации.	Не предизвикува финансиски импликации.	-Воспоставени јасно дефинирани правила за меѓуинституционална и меѓусекторска соработка за заштита на културното наследство од незаконски дејствија и управување со ризици. - Формирано координативно тело одговорно за управување со ризици во случај на вооружен судир и природни непогоди.

Мерки	Активности	Водечки орган Други органи	Почетен датум (квартал)	Планиран рок за реализација (квартал)	Проценка на потребните средства во ден.	Извор на финансирање	Показател на резултат (поврзан со мерката / активноста)
	А.1.6. Спречување на нелегални ископувања на археолошките локалитети и противзаконско изнесување на културни добра.	МКТ, МВР,УЗКН - инспекциска служба, установи за заштита на културното наследство, ЛС, НВО	I / 2026	I / 2030	5.000.000	Буџет на РСМ преку МКТ, МВР и други извори на финансирање.	<ul style="list-style-type: none"> - Изработена Програма и воспоставен постојан мониторинг на состојбата од безбедносен аспект на национално и локално ниво преку формирани специјални мултидисциплинарни тимови. - Реализирани меѓународни обуки за имплементација на мерки за спречување на незаконски дејствија. - Склучени меѓународни Договори и Програми за координирани акции и размена на податоци со други меѓународни субјекти.
	А.1.7 Развој и имплементација на превентивни мерки за управување со ризиците и спречување на оштетување или уништување на културното наследство.	МКТ, УЗКН, ЦУК, установи за заштита на културното наследство, ЦУК, ДЗС, НВО од дејноста.	I / 2026	I / 2029	50.000	Буџет на РСМ преку МК	<ul style="list-style-type: none"> - Изработени посебни програми со дефинирани превентивни мерки: пред, за време и по завршување на опасноста и спречување на оштетување, и донесени Акциски планови за нивно спроведување и спречување. - Обезбедени технички услови за следење и заштита на објектите и установите од незаконски дејствија.
	А.1.8 Вработување на стручни кадри во УЗКН.	МКТ, УЗКН, МИОА, МФ	I / 2027	I / 2029			<ul style="list-style-type: none"> - Вработување на соодветни струлни кадри - зголемена ефикасност на инспекциски надзор за заштита на културното наследство

Мерки	Активности	Водечки орган Други органи	Почетен датум (квартал)	Планиран рок за реализација (квартал)	Проценка на потребните средства во ден.	Извор на финансирање	Показател на резултат (поврзан со мерката / активноста)
	A.1.9 Современо обезбедување и заштита на физички необезбедени и недостапни културно добра.	МКТ, УЗКН, МВР, установи за заштита на културното наследство	I / 2027	I / 2030	Во зависност од проектната програма	Буџет на РСМ преку МКТ и Меѓународни фондови и фондации	- Поставена современа и функционална инфраструктура и опрема за мониторинг и брзо алармирање
Посебна цел 1.9							
Јакнење на отпорноста на културното наследство од климатските промени.			Показател на исход: Намален ризик од оштетување на наследството од климатските промени.				
М 1. Развивање на вештини за справување со последиците од климатски	A.1.1 Истражувања за влијанието и ефектите од климатските промени врз културните добра.	МКТ, МЖСПП, УЗКН, установи за заштита на културното наследство и животната средина, научни институти, НВО.	I / 2027	I / 2028	100.000	Буџет на РСМ преку МКТ и МЖСПП, Меѓународни фондови и фондации.	- Нови податоци и сознанија за влијанието на климатските промени врз недвижното културно наследство. - Развиени вештини за справување со последиците од климатските промени.

Мерки	Активности	Водечки орган Други органи	Почетен датум (квартал)	Планиран рок за реализација (квартал)	Проценка на потребните средства во ден.	Извор на финансирање	Показател на резултат (поврзан со мерката / активноста)
те промени.	А.1.2 Изработка на Национален план за климатска отпорност на културното наследство.	МКТ, МЖСПП, УЗКН, установи за заштита на културното наследство и животната средина, научни институти, ЦУК, ДЗС, НВО.	I / 2028	I / 2029	100.000	Буџет на РСМ.	- Изработен Национален план за климатска отпорност на културното наследство.
	А.1.3 Креирање на процедури и упатства за мониторинг и одржување на културното наследство под ризик од климатски промени.	УЗКН во соработка со МЖСПП, научни институти, НВО.	I / 2026	I / 2029	100.000	Буџет на РСМ преку МКТ.	- Изработени упатства за мониторинг и одржување на културното наследство под ризик од климатските промени.
Посебна цел 1.10 Културното наследство и меѓународната соработка.			Показател на исход: Реализирани проекти во функција на одржлив развој и промоција на наследството				

Мерки	Активности	Водечки орган Други органи	Почетен датум (квартал)	Планиран рок за реализација (квартал)	Проценка на потребните средства во ден.	Извор на финансирање	Показател на резултат (поврзан со мерката / активноста)
М 1. Унапредување на меѓународната соработка во функција на примена на меѓународните стандарди во заштитата, реализација на проекти и иницијативи и промоција на културното наследство	A.1.1 Активна партиципација во меѓународните организации од доменот на заштитата на културното наследство и зајакнување на соработката со меѓународни стручни и научно-истражувачки центри.	МКТ, МОН, УЗКН, установи за заштита на културното наследство и овластени субјекти за движно и нематеријално културно наследство.	I / 2026	I / 2030	500.000	Буџет на РСМ преку МКТ, партиципација од меѓународни фондови.	- Континуирано учество на стручни лица во специјализирани програми на УНЕСКО, ИКОМОС, ИКРОМ, ИКОМ, СИН ШТИТ, СЕ и др. - Организирани најмалку 3 (три) меѓународни конференции, семинари за културното наследство и современи теми во врска со управување со културното наследство, социо-економски и одржлив развој и сл. - Активно учество на меѓународни конференции, симпозиуми, форуми, семинари за културното наследство.
	A.1.2 Следење на релевантните развојни културни политики на меѓународен план и предлагање активности компатибилни со потребите на националната политика за заштитата, управувањето и користењето на културното наследство.	МКТ, УЗКН, установи за заштита на културното наследство.	континуирано	континуирано	Не предизвикува фискални импликации	Не предизвикува финансиски импликации	- Усогласени развојни културни политики во РСМ со релевантните развојни културни политики од меѓународен карактер (ОН, УНЕСКО, СЕ, ЕУ).

Мерки	Активности	Водечки орган Други органи	Почетен датум (квартал)	Планиран рок за реализација (квартал)	Проценка на потребните средства во ден.	Извор на финансирање	Показател на резултат (поврзан со мерката / активноста)
	A.1.3 Потпишување на билатерален договор (Memorandum of understanding) со САД и други земји непотписници на конвенциите на УНЕСКО за борба против илегална трговија со артефакти.	МКТ, МНР.	III / 2026	континуирано	Не предизвикува фискални импликации	Не предизвикува финансиски импликации.	- Потпишани билатерални договори.
ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТ 2: Културното наследство како двигател за одржлив развој			ПОВРЗАНОСТ СО НАЦИОНАЛНАТА СТРАТЕГИЈА ЗА РАЗВОЈ: /				
ОПШТА ЦЕЛ 2. Промовирање на културното наследство како двигател за одржлив развој.			Показател на ефект: Економски бенефит од користењето на наследството.				
Посебна цел 2.1 Културното наследство како ресурс за локален и економски развој.			Показател на исход: Економски стабилни и развиени локални заедници.				
М 1. Континуирана едукација на локалните власти за културното наследство, неговото	A.1.1 Донесување програма за поттикнување на развојот на претприемништвото темелено на културното наследство.	МКТ, УЗКН, ЛС, установи за заштита на културното наследство, НВО.	континуирано	континуирано	100.000	Буџет на РСМ преку МКТ и ЛС.	- Организираны обуки работилници, форуми. - Донесена програма за поттикнување на претприемништвото темелено на културното наследство. - Идентификација и промоција на можности за јавни и приватни инвестиции во проекти за одржлив развој кои ги поттикнуваат локалните културни и креативни индустрии.

Мерки	Активности	Водечки орган Други органи	Почетен датум (квартал)	Планиран рок за реализација (квартал)	Проценка на потребните средства во ден.	Извор на финансирање	Показател на резултат (поврзан со мерката / активноста)
одржливо користење и управување, а во насока на развој на локалната заедница.	A.1.2 - Мапирање на потенцијалите за развој на културните индустрии во сегментот на културното наследство.	МКТ, ЛС, установи за заштита на културното наследство, комора на занаетчи, бизнис сектор.	I / 2027	I / 2028	500.000	Буџет на РСМ, буџет на ЛС, Меѓународни фондови и фондации.	- Зголемена продукција и пласман на производи / брендови инспирирани од културното наследство. - Зголемен приход на средства од пласман на производи, брендови и услуги инспирирани од културното наследство.
	A.1.3.Објавување на конкурси за финансирање на проекти за поддршка на креативна работа во создавање и пласман на услуги и брендови од културното наследство.	МКТ, ЛС, установи за заштита на културното наследство, комора на занаетчи, бизнис сектор.	I/2026	континуирано	3.000.000 на годишно ниво	Буџет на РСМ,	- Созададени и пласирани брендови од културното наследство
	A.1.4 Поддршка за регионални иницијативи и проекти/ регионални Културни рути	МКТ, МНР, локална самоуправа	2025	2029	15.000.000	Буџет на РСМ/МКТ	Реализирани заеднички проекти и иницијативи во регионални рамки и воведени најмалку 2 Културни рути
Посебна цел 2.2 Одржливо користење на културното наследство.			Показател на исход: Рехабилитирано културно наследство во функција на заедницата				

Мерки	Активности	Водечки орган Други органи	Почетен датум (квартал)	Планиран рок за реализација (квартал)	Проценка на потребните средства во ден.	Извор на финансирање	Показател на резултат (поврзан со мерката / активноста)
М 1. Користење на културното наследство во функција на одржливи от развој	А.1.1 Изработка и реализација на проекти за рехабилитација на недвижното културно наследство.	МКТ, ЛС, УЗКН, установи за заштита на културното наследство, сопственици/корисници.	I / 2027	I / 2030	300.000	Буџет на РСМ, буџет на ЛС, партиципација на сопственици / корисници, бизнис сектор, Меѓународни фондации и фондови.	- Изработени и реализирани најмалку 3 (три) планови за рехабилитација на поединечни добра и споменички целини.
	А.1.2 Изработка на Програми и проекти за користење и развој на споменичките целини (урбани, рурални, културни предели).	МКТ, УЗКН, установи за заштита на културното наследство.	I / 2026	I / 2029	100.000	Буџет на РСМ преку МКТ, ЛС.	- Изработени Програми и проекти за користење и развој на споменичките целини (урбани, рурални, културни предели). - Формирани меѓуресорски тела и воспоставени взаемно координирани активности, со учество и комуникација од повеќе чинители во управувањето и развојот на споменичките целини – Стари градски јадра.
Посебна цел 2.3 Поттикнување на одрлив туризам.			Показател на исход: Континуиран приход од туристичкото користење на културното наследство				
Поврзување на културните установи со туристички	А.1.1 Соработка со ресорните министерства и локалната самоуправа за инфраструктурни проекти и туристичка сигналитика за подобра достапност до културните добра.	МКТ, МЛС, ЛС, во соработка со УЗКН и установи за заштита на културното	I / 2026	I / 2030	Во зависност од предвидените проекти	Буџет на РСМ преку МКТ, МТВ, МЕ, МЛС.	- Изработени и реализирани најмалку 3 (три) проекти.
			I / 2026	I / 2029			- Обезбедена подобра достапност до културните добра.

Мерки	Активности	Водечки орган Други органи	Почетен датум (квартал)	Планиран рок за реализација (квартал)	Проценка на потребните средства во ден.	Извор на финансирање	Показател на резултат (поврзан со мерката / активноста)
те агенции или институции кои со взаемна соработка ќе овозможат реализација на културни настани и посетеност на истите на атрактивни локации во државата (археолошки локалитети, природно и културно наследство, верски објекти,		наследство.	I / 2026	I / 2029			- Поставена / обновена сигналитика на најмалку 10 значајни локалитети и објекти прогласени за културно наследство.
	A.1.2 Изработка и примена на соодветни планови за управување со посетители во насока на заштита на културното наследство.	Установи за заштита на културното наследство.	I / 2026	I / 2029	100.000	Буџет на РСМ преку МКТ.	- Изработени планови за управување со посетители за најпосетуваните локалитети и споменички целини. - Регулиран број на посетители на културните добра.
	A.1.3 Развој на културни рути.	МКТ, ЛС, УЗКН, установи за заштита на културното наследство, ИТ и бизнис сектор, НВО.	I / 2026	I / 2029	Во зависност од мапираната рута	Буџет на РСМ преку МКТ, буџет на ЛС, Меѓународни фондови и фондации.	- Дефинирани и прогласени културни рути и нивно вмрежување во мрежата на СЕ.
	A.1.4 Промоција на иновативни, дигитални услуги за подобрување на постоечките и развој на нови туристички искуства.	ЛС, МКТ, установи за заштита на културното наследство, ИТ сектор, НВО.	I / 2026	I / 2029	1.000.000	Буџет на ЛС, МКТ, Меѓународни фондови и фондации.	- Изработени нови веб страни и мобилни / веб апликации за подобрување на туристичките искуства. - Активно учество наджните институции и промоција на културното наследство на социјалните медиуми

Мерки	Активности	Водечки орган Други органи	Почетен датум (квартал)	Планиран рок за реализација (квартал)	Проценка на потребните средства во ден.	Извор на финансирање	Показател на резултат (поврзан со мерката / активноста)
заштитено културно наследство , фестивали и манифестации и слично)	A.1.5 Изработка на пропаганден, стручно осмислен материјал за културното наследство за пошироката јавност.	ЛС, МКТ, УЗКН, установи за заштита на културното наследство, издавачки куќи.	I / 2027	IV / 2027	2.000.000	Буџет на РСМ преку МКТ.	- Изработени различни видови пропагандни материјали за популаризација на културното наследство.
	A.1.6 Инвестиции во приоритетни локации од културното наследство со големи потенцијали за туристички развој (пр. Плаошник, Скупи, Скопско Кале, Марвинци, Билазора, Вардарски Рид, Стоби, Хераклеа, Тумба Маџари,...) .	МКТ, ЛС, установи за заштита на културното наследство, туристичкиот сектор.	I / 2027	I / 2030	35.000.000	Буџет на РСМ преку МКТ.	- Изработка на листа на приоритетни културни локации - Реализирани инвестиции во приоритетни локации од културното наследство. - Зголемен број на посетители. - Зголемени комерцијални приходи.
	A.1.7 Инвестиции во приоритетни локации од културни рути и верски објекти со големи потенцијали за туристички развој (пр. Бигорски манастир, Шарена џамија, ...) .	МКТ, ЛС, установи за заштита на културното наследство, туристичкиот сектор.	I / 2027	I / 2030	5.000.000	Буџет на РСМ преку МКТ.	- Изработка на листа на приоритетни културни локации - Реализирани инвестиции во приоритетни локации од културното наследство. - Зголемен број на посетители.

Мерки	Активности	Водечки орган Други органи	Почетен датум (квартал)	Планиран рок за реализација (квартал)	Проценка на потребните средства во ден.	Извор на финансирање	Показател на резултат (поврзан со мерката / активноста)
	A.1.8 Донесување на програма со мапа на значајни културни точки(локалитети, музеи, стари градски јадра итн) и календар на културни настани на годишно ниво	МКТ, Институции од областа на културата, Туристичка комора, туристички агенции	I / 2027	I / 2029	Во зависност од предвидени активности	Буџет на РСМ преку МКТ.	- Изработена листа на селектирани културни добра со обезбедени инфраструктурни услови и достапност за вклучување во туристички маршрути. -Обезбедена подобра достапност до културните добра. -Изработени планови за управување со посетители за најпосетуваните локалитети и споменички целини. - Регулиран број на посетители на културните добра. - Изработени програми за развој на рурален туризам преку нематеријалното културно наследство.
	A.1.9 Анализа и воспоставување на систем за инвестирање на дел од приходите од туристичките активности во зачувување и управување со културните добра.	МКТ, МФ, Туристичка комора	I / 2027	I / 2029	100.000ден	Буџет на РСМ	- Изработена анализа за потребите, одржливоста и ефектите од воведување на споменичка такса.
ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТ 3: Едукација за значењето на културното наследство.			ПОВРЗАНОСТ СО НАЦИОНАЛНАТА СТРАТЕГИЈА ЗА РАЗВОЈ: /				

Мерки	Активности	Водечки орган Други органи	Почетен датум (квартал)	Планиран рок за реализација (квартал)	Проценка на потребните средства во ден.	Извор на финансирање	Показател на резултат (поврзан со мерката / активноста)
ОПШТА ЦЕЛ 3. Јакнење на јавната свест и едукација за значењето на културното наследство.			Показател на ефект: Препознаени вредности и потенцијали на наследството				
Посебна цел 3.1 Јакнење на јавната свест.			Показател на исход: Високо развиено чувство на идентификација на заедницата преку културното наследство.				
М 1. Зголемување на свесноста за потенцијалите и значењето на културното наследство	A.1.1 Едукација на сопствениците / корисниците на културно наследство за нивните права и должности и за потенцијалите на културното наследство како ресурс за економскиот развој.	МКТ, УЗКН, установи за заштита на културното наследство, ЛС, НВО.	I / 2026	I / 2029	100.000	Буџет на РСМ преку МКТ, буџет на ЛС.	- Организиран информативни сесии за јавноста, во градовите со заштитени стари градски јадра. - Поддржани проекти од едукативен карактер (наменски изданија, работилници, тркалезни маси, дебати итн.) за сопствениците / имателите / корисниците на културните добра.
	A.1.2 Поддршка на креативни проекти за промоција на културното наследство.	МКТ, УЗКН, установи за заштита на културното наследство, ЛС, НВО.	I / 2026	I / 2029	300.000	Буџет на РСМ преку МКТ, донации, спонзорства.	- Поддржани проекти за дисеминација на информации за потребата од заштитата на културното наследство и негова промоција пред пошироката јавност.
	A.1.3 Промоција на кампањи за промовирање на концептот на заштита и одговорност на културното наследство во јавните медиумски сервис.	МКТ, УЗКН, установи за заштита на културното наследство, ЛС, НВО, јавен сервис.	I / 2026	I / 2030	2.000.000	Буџет на РСМ преку МКТ, медиуми, спонзорства.	- Реализирани кампањи за промовирање на концептот на заштита и одговорност на културното наследство во јавните медиумски сервис со активно учество на стручните служби за заштита.

Мерки	Активности	Водечки орган Други органи	Почетен датум (квартал)	Планиран рок за реализација (квартал)	Проценка на потребните средства во ден.	Извор на финансирање	Показател на резултат (поврзан со мерката / активноста)
	A.1.4 Формирање на Фонд за промоција и афирмација на културното наследство	МКТ, установи за заштита на културното наследство, ЛС	I / 2027	I / 2030	1.000.000	Буџет на РСМ преку МКТ,	- Зголемен број на посетители. - Зголемени комерцијални приходи.
Посебна цел 3.2 Културното наследство во воспитно-образовниот систем.			Показател на исход: Развиена свест на младите генерации за вредностите на наследството.				
M 1. Втемелување на културното наследство како вредност со универзално значење кај младите генерации.	A.1.1 Адаптирање на училишните програми и воведување на основните теми за културното наследство во основното и средното образование.	МКТ, МОН, УЗКН, БРО, установи за заштита на културното наследство.	I / 2026	I / 2029	Согласно програмите кои ќе се воведат.	Буџет на РСМ преку МКТ и МОН.	- Потпишан меморандум за соработка помеѓу надлежните институции за заштита на културното наследство и МОН и БРО. - Формирана работна група со мешан состав од засегнатите страни / чинители. - Изработени и одобрени од БРО програми за слободни изборни предмети за изучување на културното наследство. - Одржани различни интерактивни форми на едукација на учениците преку нивно активно вклучување. - Изработена на интерактивна апликација за запознавањето со културно наследство

Мерки	Активности	Водечки орган Други органи	Почетен датум (квартал)	Планиран рок за реализација (квартал)	Проценка на потребните средства во ден.	Извор на финансирање	Показател на резултат (поврзан со мерката / активността)
	A.1.2 Воспоставена континуирана соработка помеѓу училиштата и културните установи.	МКТ, УЗКН, МОН, БРО, установи за заштита на културното наследство, основни и средни училишта.	I / 2026	I / 2030	Не предизвикува фискални импликации	Буџет на РСМ преку МКТ и МОН.	- Усвоени програми за зајакнување на врските меѓу релевантните стручни и образовни институции. - Спроведени пилот проекти за современа едукација на младите за културното наследство во музеите, библиотеците, кинотеките. - Спроведена едукација на младите за недвижното културно наследство in situ.
	A.1.3 Обука на кадар за вклучување на културното наследство во образовните програми.	МКТ, МОН, УЗКН.	I / 2026	I / 2029	300.000	Буџет на РСМ преку МКТ и буџет на МОН.	- Организирани најмалку 4 едукативни работилници, семинари, тематски курсеви, просветни работници.
	A.1.4 Изработка на едукативни прирачници за запознавање со културното наследство за ученици од основни и средни училишта.	МКТ, МОН, БРО, установи за заштита на културното наследство	I / 2027	I / 2029	2.000.000	Буџет на РСМ преку МКТ и буџет на МОН.	- Изработен едукативен прирачник - Зголемување на јавна свест и интерес за културното наследство - Запознавање со културното наследство за ученици од основни и средни училишта.
Посебна цел 3.3 Негување на културната разноликост.			Показател на исход: Инклузивно општество.				

Мерки	Активности	Водечки орган Други органи	Почетен датум (квартал)	Планиран рок за реализација (квартал)	Проценка на потребните средства во ден.	Извор на финансирање	Показател на резултат (поврзан со мерката / активноста)
М 1. Културното наследство како инструмент за социјална кохезија.	А.1.1. Промовирање на културното наследство во функција на споделување на заедничките вредности.	МКТ, УЗКН, установи за заштита, музеи, овластени субјекти за нематеријално наследство, ЛС, НВО.	I / 2026	I / 2030	1.000.000	Буџет на РСМ преку МКТ и МОН, меѓународни фондови.	- Организирани повеќе активности за промоција на заедничките вредности на културното наследство. - Реализирани посебни програми за меѓусебно запознавање, разбирање и делување на различните етнички групи за културното наследство како заедничка вредност.
	А.1.2 Промовирање на културното наследство како потенцијал за интеркултурен дијалог, мир и толеранција.	МКТ, УЗКН, установи за заштита на културното наследство, носители на нематеријално наследство, иматели на културно наследство.	I / 2026	I / 2030	500.000	Буџет на РСМ од различни извори.	- Организирани промотивни и едукативни активности. - Реализирано учество во програмите на УНЕСКО, СЕ и др. меѓународни центри за интеркултурен дијалог преку културното наследство.

